

**II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

УДК 657.1

Сльозко Т.М., к.е.н., доцент
Київський національний університет
технологій та дизайну

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОНЯТЬ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В
ОБЛІКУ**

Трансформація інформаційного середовища серйозно впливає на облікову систему, у зв'язку з чим вона набуває важливого значення у діяльності підприємства. Таке значення їй забезпечують інформаційні моделі кожного об'єкта, оскільки дозволяють не лише контролювати та аналізувати процеси управління ними, а й дають змогу керівникам різних рівнів і рангів своєчасно попереджувати негативні явища, щоб запобігти збиткам, що можуть виникнути в результаті діяльності підприємства. Одним із таких надсучасних складних об'єктів стало трансфертне ціноутворення у обліку, де на першому місці завжди знаходяться його основні характеристики, які визначаються поняттями. Слід зазначити, що раніше ці поняття розглядалися лише у контексті процесів оподаткування [1, 2], однак тепер вони стали і об'єктами обліку, у зв'язку з чим потребують вивчення з точки зору облікової науки. Таких понять велика кількість, але в літературних джерелах не зустрічається їх яка-небудь класифікація чи систематизація, а наука, як відомо, починається саме із вивчення об'єкту та його складових частин. Саме спробі розв'язання цієї проблеми і присвячено це дослідження.

Слід зазначити, що одні поняття, що характеризують трансфертне ціноутворення в обліку, прості чи одиничні, а деякі дуже складні і включають в себе додаткові рівні елементарних частин поняття. Тому щоб їх деталізувати ми приймемо їх окремі частини як елементарні поняття, пронумерувавши їх за рівнями: від вищого до нижчого. За вищий рівень візьмемо цифру - 1. «Основні

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

поняття трансфертного ціноутворення в обліку» і будемо вважати його як перший рівень, який поділяється на рівень другий, виражений цифрами: 1.1, 1.2, і т. д. Другий рівень розкладається на більш детальні елементи понять, що буде виражатися на третьому рівні цифрами: 1.1.1, 1.2.1 і т.д., а ці елементи деталізуються ще глибше уже на четвертому рівні – (1.1.1.1, 1.2.1.1 і т.д.), що в узагальненому вигляді показано у таблиці 1.

Таблиця 1

Систематизація основних понять трансфертного ціноутворення в обліку

1. Основні поняття трансфертного ціноутворення в обліку (перший та другий рівні)	Деталізація основних понять за рівнями	
	третій рівень	четвертий рівень
1	2	3
1.1. Трансфертна ціна	1.1.1. Мінімальна 1.1.2. Максимальна	
1.2. Наказ про облікову політику підприємства щодо трансфертного ціноутворення в обліку	1.2.1. Організація обліку процесів трансфертного ціноутворення 1.2.2. Методика формування трансфертної ціни 1.2.3. Методика відображення у обліку операцій з трансфертного ціноутворення	
1.3. Нормативно-правове забезпечення трансфертного ціноутворення в обліку	1.3.1. Податкове законодавство 1.3.2. Інші законодавчі норми	1.3.1.1. ПКУ 1.3.2.1. ЗУ щодо трансфертного ціноутворення, Постанови КМУ, Накази ДФС
	1.3.3. Облікове законодавство	1.3.3.1. МСФЗ 1.3.3.2. ЗУ про облік, П(С)БО
1.4. Внутрішнє та зовнішнє трансфертне ціноутворення в обліку	1.4.1. Внутрішнє	1.4.1.1. Центри відповідальності 1.4.1.2. Маржинальний дохід
	1.4.2. Зовнішнє	1.4.2.1. Контрольовані та неконтрольовані операції 1.4.2.2. Принцип «витагнутої руки»

Як видно з таблиці 1, систематизація існуючих понять трансфертного ціноутворення в обліку відбувається одночасно із їх деталізацією, коли проводиться їх об'єднання за однорідними ознаками, які розкривають те чи інше поняття детальніше. Візьмемо для прикладу одне із понять, яке займає

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

центральне місце у трансфертному ціноутворенні в обліку – це 1.2. «Наказ про облікову політику підприємства», у якому слід виділити окремі частини у розділах для цілей трансфертного ціноутворення, розділивши рівні наступним чином: 1.2.1. «Організація обліку процесів трансфертного ціноутворення»; 1.2.2. «Методика формування трансфертної ціни»; 1.2.3. «Методика відображення у обліку операцій з трансфертного ціноутворення». На кожному рівні мають бути організовані певні роботи. Так, на рівні 1.2.1 визначаються фахівці бухгалтерії, які будуть вести ці операції; а на рівні 1.2.2 – якими методиками для формування трансфертної ціни вони мають користуватися протягом звітного року; на рівні 1.2.3 вказуються бухгалтерські проводки, які слід застосовувати в управлінському обліку для відображення подій з трансфертного ціноутворення. Така сама деталізація стосується й інших, зазначених у таблиці 1 понять, однак встановлені межі доповіді не дозволяють розглянути їх усі, проте спрямовують подальший науковий пошук у правильному напрямку.

Загалом, проведене дослідження основних понять та елементів трансфертного ціноутворення в обліку дозволило, по-перше, згрупувати їх за однорідними ознаками та за різними рівнями; по-друге, побудувати таблицю їхньої систематизації, яка стала першим та важливим кроком на шляху пошуку нових знань із зовсім нової галузі облікової науки.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» ВРУ; Закон від 07.12.2017 № 2245-VIII/
<http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Колдовський М.В. Трансфертне ціноутворення як механізм ухилення від сплати податків / Ефективна економіка, (24.06.2013). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2159>.